

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LIV

O R A D E A • 2 0 2 4

Venezia 1968 – 2023. Tra innovazione culturale, regressione civile e riscatto sociale, a cura di Francesco Leoncini, il Mulino, Bologna, 2024, p. 284 p.

Florina CIURE

Volumul de studii, coordonat de profesorul Francesco Leoncini, tinde să ofere o radiografie a dinamicii reale a evenimentelor principale care au influențat destinul Venetiei în arcul de timp 1968-2023, oferind totodată bazele pentru prezentarea dezbaterii aprinse care s-a dezvoltat în jurul „cazului Venetiei” și a dimensiunii sale naturale de lagună. Prin amploarea subiectelor tratate, capacitatea de analiză și recuperare a unor inițiative culturale și sociale concrete, volumul are un pronunțat caracter original, cu scopul de a înțelege realitatea venețiană într-una dintre cele mai semnificative perioade de timp din viața recentă a orașului.

Autorii materialelor sunt specialiști recunoscuți în domeniul lor de activitate, la care se adaugă protagoniști ai diverselor inițiative culturale, alături de tineri cercetători, toți angajați, cu un ochi critic și cu o provocare politică, într-o încercare convingătoare de a relansa un context urban care a fost subiectul unor operațiuni devastatoare de degradare a locuințelor de prea mult timp.

Cartea, care beneficiază de o introducere din partea lui Paolo Steffinlongo, este împărțită în patru secțiuni. Prima parte, intitulată *Premise istorice*, cuprinde studiul lui Francesco Leoncini dedicat evenimentelor culturale, începând cu cele derulate din 1968 de Fundația Giorgio Cini de pe Insula San Giorgio Maggiore (*Parabola veneziana. Dall'azzardo di San Giorgio al palcoscenico sulla Laguna*), precum și lucrarea lui Giuseppe Goisis axată pe Centrul de Studii economico-sociale (Ceses) condus de Renato Mieli (*Il Ceses e la prospettiva di Renato Mieli*). Celelalte două studii din prima parte analizează aspecte ce țin de învățământ și religie, mai precis cel al lui Giancarlo Cavinato este dedicat instrucțiunii publice în perioada 1950-2000 (*«Non aveva la penna né il quaderno». La scuola primaria a Venezia negli anni 1950-2000. Uno sguardo sulla scuola, uno sguardo sulla città*), pentru ca Marco Da Ponte să evidențieze rolul orașului dogelui în promovarea mișcării ecumenice (*Venezia fra le capitali del movimento ecumenico*).

Partea a doua, *Orașul în criză*, cuprinde studiile lui Rolf Petri, *Salvați Venetia! Și mai exact de ce? (Salvate Venezia! E da che cosa, per l'esattezza?)*, Maurizio Cermel, referitor la politica culturală pentru Venetia și Mestre (*Una politica culturale per Venezia e Mestre*), Maria Rosa Sunseri despre sensul apartenenței și responsabilității (*Il senso dell'appartenenza e della responsabilità*), Maria José Amato, referitor la educarea locuitorilor și vizitatorilor pentru o mai mare grijă față de oraș (*Educare cittadini e visitatori a una maggior cura della città*), și Ahmed Daoud despre tradițiile populare din lagună (*«Cipriani se magna a bisteca, e da e case ne vol sfratar»*). *La musica popolare e sociale veneziana negli anni Sessanta e Settanta*).

În partea a treia, *Spații și transformări urbane*, este inclus materialul *Studiile orașului și orașul studiilor* (*Gli studi della città e la città degli studi*) a lui Renato Bocchi, studiul referitor la arhitectura de control și gestionarea spațiului public venețian (*L'architettura del controllo. Aspirazioni e chimere nella gestione dello spazio pubblico veneziano*), al cărui autor este Emanuele Rizzuto, cel despre proiectele și intervențiile asupra orașului (*Progetti e interventi per la città*), semnat de Laura Fregolent și Giacomo-Maria Salerno, precum și cel intitulat *Oraș, peisaj, drepturi. Veneția și Florența pentru un viitor durabil* (*Città, paesaggio, diritti. Venezia e Firenze per un futuro sostenibile*), autoare Dania Scarfalloto Girard.

Partea a patra, *De la trecut la viitor*, cuprinde informații despre proiectele de recuperare a unor insule abandonate în lagună (*Le isole della Laguna dall'abbandono ai progetti di recupero. Il Lazzaretto nuovo e il Lazzaretto vecchio*), analizate de Gerolamo Fazzini, despre găsirea unor Căi experimentale între interdisciplinaritate și hermeneutică (*Percorsi sperimentali tra interdisciplinarietà ed ermeneutica*), pe care le caută Paolo Leoncini, despre Veneția sună, oamenii răspund”. Rolul Venice Calls în urgența Acqua alta din 2019 («Venezia chiama, la gente risponde». *Il ruolo della Venice Calls nell'emergenza Acqua alta del 2019*), evidențiat de Paolo Riccardo Oliva, sau cel despre importanța poeziei ca mărturie pentru o altă cultură (*Anche la Poesia si fa testimone di un'altra cultura. Palabra en el mundo per Venezia*), după cum demonstrează Anna Lombardo, pentru ca la final Giuseppe Goisis să conchidă apoteotic: *Splendoarea Veneției încă strălucește. Considerații ale unui venețian dezamăgit, dar nu învins* (*Lo splendore di Venezia traluce ancora. Considerazioni di un veneziano deluso, ma non vinto*).

Volumul, care se încheie cu indicele de nume și informații despre autori, dorește să tragă un semnal de alarmă: fără un suflu nou care să recupereze motivele profunde ale nevoii sale de a exista, Veneția este destinată să devină doar anexa unei lumi care face din exploatarea intensivă și profitul economic singura sa motivație.